Hodnocení řídícího a kontrolního systému interním auditem

setkání interních auditorů z finanční oblasti
Praha, ČIIA, 6.10.2011

Ing. Bohuslav Poduška, CIA

ČESKÁ SPOŘITELNA
Jsme Vám blíž.

Úvod – řídicí a kontrolní systém (ŘKS) - o co jde

…souhrnné označení uspořádané soustavy prvků, jejich vzájemných vazeb, vstupů a výstupů při výkonu činnosti poskytovatele finančních služeb …

…řídicí a kontrolní systém má soustavně zajišťovat řádný a obezřetný výkon činností včetně příslušných činností orgánů a výborů poskytovatele finančních služeb …

✓ pojetí ŘKS ve FSČS vychází z metodiky celosvětově uznávané instituce The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission („COSO“)

Prvky ŘKS

- **vnitřní prostředí**
- **stanovení cílů**
- **identifikace události**
- **hodnocení rizika**
- **reakce na riziko**
- **kontrolní činnosti**
- **informace & komunikace**
- **monitoring**

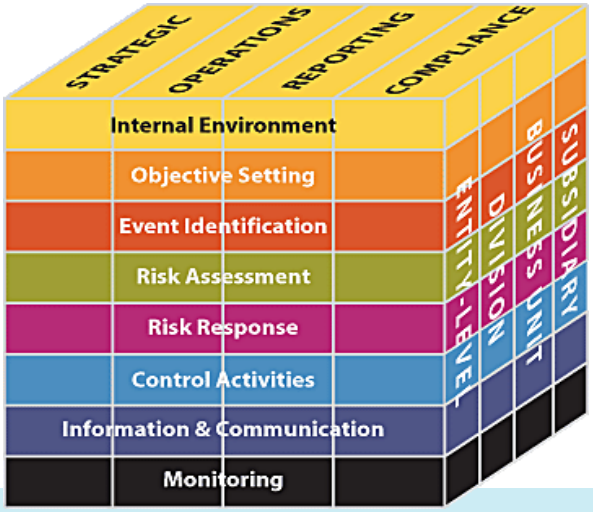

ČESKÁ SPOŘITELNA

Vyhodnocování ŘKS jako součást best practice

reakce na krizi na finančních trzích

klíčové oblasti

- zdokonalení principů Corporate Governance (odpovědnost, odbornost orgánů)
- systém odměňování
- zlepšení správy a řízení rizik
- způsob řízení představenstvem

✓ **OECD** - 2004 - Kodex správy a řízení společností – „Principy OECD“
- 02/2010 - Corporate Governance and the Financial Crisis: Conclusions and emerging good practices to enhance implementation of the Principles

✓ **FRC** - 06/2010 - The UK Corporate Governance Code

✓ **EC** - 06/2010 - Green Paper KOM(2010)284 v konečném znění
- Zelená kniha – „Správa a řízení podniku ve finančních institucích a politika odměňování“

✓ **BIS** - 10/2010 - Principles for enhancing corporate governance

Vyhodnocování ŘKS jako součást výkonu interního auditu

Mezinárodní standardy IIA

- ✓ **Standard 2130 – Řízení a kontrola (+ 2130.A1 a 2130.C1)**

  Interní audit musí napomáhat společnosti udržovat účinné řídicí a kontrolní systémy tím, že hodnotí jejich účinnost a efektivnost a podporuje jejich neustálé zdokonalování.

- ✓ **Doporučení pro praxi 2130-1**
  Hodnocení přiměřenosti řídicích a kontrolních procesů

  Zpráva připravená vedoucím interního auditu o řídicích a kontrolních procesech dané organizace je obvykle jednou ročně předložena vedení a orgánům společnosti.
  Tato zpráva zdůrazňuje rozhodující úlohu, kterou sehrávají procesy řízení a kontroly při plnění cílů organizace. Tato zpráva rovněž popisuje povahu a rozsah prací provedených útvarem interního auditu a povahu a rozsah spolehnutí se na ostatní poskytovatele ujišťovacích služeb při formulování názoru.

Vyhodnocování ŘKS jako součást českého práva

původně

- ✓ Opatření ČNB č. 2 ze dne 3. února 2004 k vnitřnímu řídicímu a kontrolnímu systému banky

v současnosti

- ✓ vyhláška č. 123/2007 Sb., o obezřetném podnikání bank …
- ✓ vyhláška č. 141/2011 Sb., o výkonu činnosti platebních institucí …
- ✓ vyhláška č. 194/2011 Sb., o podrobnější úpravě některých pravidel v kolektivním investování
- ✓ Úřední sdělení ČNB č. 20/2010 ze dne 10. prosince 2010 k výkonu činnosti na finančním trhu: Kvalitativní požadavky související s výkonem činnosti - základní informace

Vyhodnocování ŘKS jako součást českého práva

- ✓ Dozorčí rada dohlíží na účinnost a efektivnost vnitřního řídicího a kontrolního systému banky jako celku a nejméně jednou ročně je vyhodnocuje.
- ✓ Představenstvo zodpovídá za vytvoření, udržování a vyhodnocování účinného a efektivního vnitřního řídicího a kontrolního systému banky.
- ✓ Sledování a vyhodnocování účinnosti a efektivnosti vnitřního řídicího a kontrolního systému je v bance prováděno průběžně na všech řídicích úrovních a útvarem interního auditu.
- ✓ **Osoba pověřená výkonem vnitřního auditu předkládá alespoň jednou ročně představenstvu a dozorčímu orgánu, případně výboru pro audit, k projednání souhrnné vyhodnocení funkčnosti a efektivnosti řídicího a kontrolního systému povinné osoby.**

Jak to děláme v České spořitelně - proces

- ✓ rozsah ověřování
  - útvary ČS
  - představenstvo ČS
  - dceřiné společnosti
  - oblasti outsourcingu ČS pro SSČS
- ✓ podpora
  - vlastní dotazník ve formátu MS Excel
  - návodné a souhrnné otázky
  - vymezení útvarů
- ✓ vlastní ověřování
  - zaměstnanci útvaru IA v roli tzv. koordinátora
  - okruhy z dotazníku zaslány manažerům předem
  - pro každý útvar jeden dotazník
  - odpovědi – názor manažera, vlastní poznatky IA
  - negativní odpovědi = návrh na opatření
- ✓ celkové zpracování
  - 2 zaměstnanci
  - informace z dalších zdrojů
- ✓ projednání – představenstvo, výbor pro audit, dozorčí rada
- ✓ sledování plnění přijatých opatření k nápravě

Jak to děláme v České spořitelně – informační zdroje

cíl naplnění požadavků regulace
zejména vyhlášky č. 123/2007 Sb., o obezřetném podnikání bank …

zdroje

- ✓ vyplněné dotazníky (konkrétní popisné odpovědi na otázky)
- ✓ zápisy z činnosti orgánů společnosti
- ✓ celková a dílčí strategie banky, jejich vyhodnocování a aktualizace
- ✓ systém řízení rizik, systém vnitřně stanoveného kapitálu
- ✓ kontrolní činnosti implementované v procesech, v informačních systémech
- ✓ vnitřní předpisy
- ✓ zprávy z interních auditů a z kontrol provedených externími subjekty
- ✓ …
- ✓ …

Jak to děláme v České spořitelně kontrolní prostředí – témata k ověřování

Kontrolní prostředí

- ✓ Dozorčí rada
- ✓ Výbor pro odměňování, systém odměňování
- ✓ Výbor pro audit
- ✓ Představenstvo
- ✓ Vrcholné vedení
- ✓ Celková strategie, dílčí strategie
- ✓ Organizační uspořádání
- ✓ Oddělení neslučitelných funkcí s vazbou na možný střet zájmů
- ✓ Přidělování práv a odpovědností
- ✓ Řízení lidských zdrojů
- ✓ Marketing
- ✓ Projektové řízení
- ✓ Outsourcing (přijímaný i poskytovaný)

Jak to děláme v České spořitelně kontrolní prostředí – vzor dotazníku

			Otázky	n/a	komentář / návrh opatření	poznámka
	I.	***40***	***Představenstvo ČS***			
	I.	40.10	Jste pravidelně a dostatečně informován o expozici ČS vůči tržnímu a úvěrovému riziku a o likvidní situaci banky?	x		bude ověřeno O 1410
	I.	40.11	Jakým způsobem monitorujete činnost útvarů v okruhu vaší řídící působnosti?	x		bude ověřeno O 1410
	I.	40.12	Máte náměty na zlepšení účinnosti vymezeného ŘKS v ČS?	x		bude ověřeno O 1410
4	*I.*		*Přispívá činnost představenstva k funkčnímu a efektivnímu ŘKS?*	**x**		bude vyhodnoceno O 1410
	I.	***60***	***Strategie 2011 - 2013 a dílčí strategie banky***	x		bude ověřeno O 1410
5	*I.*		*Je možno považovat Strategii 2011 - 2013 a dílčí strategie banky za funkční a efektivní součást kontrolního prostředí ČS?*	**x**		bude vyhodnoceno O 1410
	I.	***70***	***Vrcholné vedení***			
	I.	70.1	Jak jsou s přijatými strategiemi ČS a s jejich změnami seznamováni vámi řízení zaměstnanci?			
	I.	70.2	Považujete cíle stanovené v dílčích strategiích za reálné a dosažitelné ve vámi řízeném útvaru?			
6	*I.*		*Napomáhá činnost vrcholného vedení k dosahování strategických cílů a k funkčnosti a efektivnosti ŘKS?*			
	I.	***80.***	***Organizační uspořádání***			
	I.	80.1	Jsou přesně, jasně a prokazatelně stanovena rozhraní činností (výstupy) mezi vámi řízeným útvarem a ostatními útvary ČS (případně FSČS)?			
	I.	80.2	Považujete organizační uspořádání ČS za funkční? (odpovídající jak potřebám banky tak vašeho útvaru)			
7	I.		*Přispívá současná organizační uspořádání k efektivnímu řízení procesů?*			
	I.	***90***	***Oddělení neslučitelných funkcí s vazbou na možný střet zájmů***			
	I.	90.1	Jsou v ČS prováděny činnosti uvedené v § 20 Vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry nezávisle na obchodních útvarech?			týká se pouze Ú3100, Ú6200, Ú6300, Ú6400
	I.	90.2	Jsou oblasti možného střetu zájmů předmětem průběžného a nezávislého sledování?			
	I.	90.3	Je zajištěn odděleně vývoj informačních systémů od provozu těchto systémů?			bude ověřeno O 1440

ČESKÁ SPOŘITELNA

Jak to děláme v České spořitelně
systém vnitřní kontroly – témata k ověřování

Systém vnitřní kontroly

- ✓ Kontrolní činnosti
- ✓ Kontroling, finanční výkaznictví
- ✓ Kvalita služeb a řešení stížností
- ✓ Bezpečnost (fyzická)
- ✓ Předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti
- ✓ Compliance

Jak to děláme v České spořitelně
systém vnitřní kontroly – vzor dotazníku

			Otázky	n/a	komentář / návrh opatření	poznámka
	II.	***10***	***Kontrolní činnosti***			
	II.	10.1	Jak je ve vámi řízeném útvaru vnímána potřeba a účelnost kontrolních činností?			
	II.	10.2	Jak je ve vámi řízeném útvaru využívána provozní kontrola?			
	II.	10.3	Jak je ve vámi řízeném útvaru využívána liniová kontrola?			
	II.	***20***	***Kontroling, finanční výkaznictví***			
	II.	20.1	Jakým způsobem využívá váš útvar služeb kontrolingu?			netýká se Ú2200
	II.	20.2	Jak postupujete v případě nesplnění plánem rozepsaných úkolů pro váš útvar?			
	II.	20.3	Jak hodnotíte spolupráci dceřiných společností s mateřskou společností v plánovacím procesu FSČS a v procesu konsolidovaného výkaznictví?			týká se pouze Ú2100, Ú2200
14	*II.*		*Je kontroling funkčním a efektivním nástrojem kontrolních aktivit útvaru?*			
	II.	***30***	***Kvalita služeb a řešení stížností***			
	II.	30.1	Jak hodnotíte systém vyřizování podání klientů?			
	II.	30.2	Jakým způsobem vyhodnocujete stížnosti a reklamace "vnějších" klientů?			
	II.	30.3	Jak provádíte monitoring dodržování standardů kvality služeb?			
15	*II.*		*Přispívá řešení stížností, hodnocení kvality služeb a měření spokojenosti klientů k funkčnímu a efektivnímu řízení útvaru?*			
	II.	***40***	***Bezpečnost***			
	II.	40.1	Jaká je spolupráce mezi vaším útvarem a útvary bezpečnosti (fyzická, IT …)?			netýká se 6500
	II.	40.2	Jak hodnotíte systém integrované bezpečnosti z hlediska rozsahu a kvality poskytovaných služeb včetně služeb soukromé bezpečnostní služby?			
	II.	40.3	Jak zajišťujete ve vašem útvaru školení zaměstnanců v oblasti požární ochrany a BOZP?			
16	*II.*		*Je bezpečnost funkční a účinnou součástí kontrolních činností?*			
	II.	***50***	***Předcházení legalizaci výnosů z trestné činnosti ("praní špinavých peněz") - AML***			
	II.	50.1	Je v ČS vymezen systém vnitřních zásad proti legalizaci výnosů z trestné činnosti ("praní špinavých peněz")?			týká se 6100

Jak to děláme v České spořitelně
informace – témata k ověřování

Informace

- ✓ Informace (tok informací, spolehlivost, dostatek)
- ✓ informace pro orgány společnosti (dle regulace)
- ✓ Datová schránka
- ✓ Nakládání s vnitřními informacemi
- ✓ Systém klasifikace dat
- ✓ Systém archivace dat
- ✓ Systém řešení událostí a problémů v IT
- ✓ Součinnost při poskytování outsourcingových služeb

Jak to děláme v České spořitelně informace – vzor dotazníku

			Otázky	n/a	komentář / návrh opatření	poznámka
	III.	***10***	***Informace, informační systém, komunikace***			
	III.	10.1	Poskytuje informační systém dostatek informací pro rozhodovací procesy ve vašem útvaru?			
	III.	10.2	Má váš útvar pro svoji rozhodovací činnost k dispozici dostatek aktuálních, spolehlivých a ucelených informací?			
	III.	10.3	Jaký máte systém pro předávání informací uvnitř a vně vašeho útvaru?			
	III.	10.4	Jaké máte zkušenosti s úlohou "informačního filtru" O5610 mezi centrálou a pobočkovou sítí?			
	III.	10.5	Jak je v útvaru zajištěna spolehlivá a bezpečná obsluha datové schránky?			
	III.	10.6	Jak vám vyhovuje nastavený systém procesu tvorby nebo změn předpisů?			netýká se O1101
	III.	10.7	Má váš útvar k dispozici informace v souladu s § 21, odst. 4, Vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry?			týká se pouze Ú3100, Ú6200, Ú6300, Ú6400
	III.	10.8	Jakým způsobem je zajištěno dodržování požadavků pro nakládání s vnitřními informacemi?			
	III.	10.9	Jak využíváte nastavený systém klasifikace dat a jaké v něm vidíte rezervy?			
	III.	10.10	Jak se přesvědčujete o dodržování odpovídajícího systému archivace dokumentů nebo dat?			
	III.	10.11	Jak hodnotíte systém řešení interních událostí a problémů IT prostřednictvím systému CA Unicenter Service Desk a v jaké četnosti váš útvar využívá tento systém?			
	III.	10.12	Jakým způsobem přijímáte a implementujete požadavky stanovené ze strany Erste Group (např. směrnice Erste Group)?			
	III.	10.13	Jakým způsobem uplatňujete náměty na aktualizaci předpisů a postupů vydávaných ze strany Erste Group Bank (např. směrnice Erste Group)?			
20	*III.*	*Závěr*	*Jsou, dle vašeho názoru, nastavený informační systém a používaná komunikace v útvaru funkčním a účinným prvkem ŘKS?*			

Jak to děláme v České spořitelně
řízení rizik – témata k ověřování

Řízení rizik

- ✓ Postupy a procesy pro řízení rizik
- ✓ Strategie řízení rizik – vyhodnocování, aktualizace
- ✓ Spolupráce s dceřinými společnostmi v oblasti řízení rizik
- ✓ Plnění požadavků na řízení jednotlivých kategorií rizik
- ✓ Systém šetření událostí operačního rizika
- ✓ Plnění požadavků na informační systémy a technologie
- ✓ Proces řízení kontinuity podnikání (havarijní plány …)
- ✓ Systém vnitřní stanoveného kapitálu
- ✓ Systém limitů
- ✓ Plnění požadavků na zavedení nových produktů
- ✓ Fraud management
- ✓ Rizika spojená s outsourcingem

Jak to děláme v České spořitelně
řízení rizik – vzor dotazníku

			Otázky	n/a	komentář / návrh opatření	poznámka
	IV.	***10***	***Procesy a postupy pro řízení rizik***			
	IV.	10.1	Obsahuje strategie řízení rizik náležitosti v souladu s § 26, odst. 4, Vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry?	x		bude ověřeno O 1410
	IV.	10.2	Je zajištěno pravidelné vyhodnocování a případná aktualizace strategie řízení rizik?			bude ověřeno O 1410 ve spolupráci s koord.Ú 6200
	IV.	10.3	Považujete nastavený systém řízení rizik v ČS za vyhovující?			
	IV.	10.4	Jak hodnotíte spolupráci s dceřinými společnostmi v oblasti řízení rizik?			týká se pouze Ú3100, Ú6200, Ú6300, Ú6400
	IV.	10.5	Jakým způsobem byli se strategií řízení rizik seznámeni zaměstnanci, jejichž činnost má vliv na řízení rizik?			
	IV.	10.6	Splňuje proces řízení úvěrového rizika požadavky na řízení úvěrového rizika podle přílohy č. 1, části první, Vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry?			bude ověřeno O 1410 ve spolupráci s koordinátory
	IV.	10.7	Splňuje proces řízení tržního rizika požadavky na řízení tržního rizika podle přílohy č. 1, části druhé, Vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry?			bude ověřeno O 1410 ve spolupráci s koordinátory
21	*IV.*		*Lze konstatovat, že proces řízení rizik je funkčním a účinným prvkem ŘKS?*			
	IV.	***20***	***Nové produkty***			
	IV.	20.1	Je v ČS nastaven postup pro zavedení nových produktů v souladu s § 30 Vyhlášky č. 123/2007 Sb., o pravidlech obezřetného podnikání bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry?	x		bude ověřeno O 1410
22	*IV.*		*Umožňuje proces zavádění nových produktů odhalování dosud neidentifikovaných rizik?*			
	IV.	***30***	***Fraud management***			
	IV.	30.1	**Existují vnitřní předpisy (politiky, procedury a pracovní postupy)** pro proces řízení podvodných jednání (fraud managementu)?	x		bude ověřeno O 1410
	IV.	30.2	Jak vyhodnocujete příčiny a důsledky podvodných jednání?			

Jak to děláme v České spořitelně monitorování – témata k ověřování

Monitorování

- ✓ Proces trvalého monitorování (ze strany vedoucího útvaru)
- ✓ Proces nápravy nedostatků (plnění přijatých opatření)

Jak to děláme v České spořitelně monitorování – vzor dotazníku

			Otázky	n/a	komentář / návrh opatření	poznámka
	V.	***10***	***Trvalé monitorování***			
	V.	10.1	Jak máte v útvaru zajištěn proces monitorování? V podstatě se jedná o to zda vedoucí útvaru má přehled o dění ve svém útvaru.			
	V.	***20***	***Náprava nedostatků***			
	V.	20.1	Jaký proces máte nastaven k odstraňování nedostatků zjištěných ve vašem útvaru (např. vlastní kontrolní činností, interním auditem a kontrolami ze strany externích subjektů)?			
	V.	20.2	Jakým způsobem ověřujete plnění přijatých opatření a jejich účinnost (např. vlastní kontrolní činností, interním auditem a kontrolami ze strany externích subjektů)?			
25	*V.*	*Závěr*	*Je, dle vašeho názoru, systém monitorování a náprava nedostatků používané v útvaru funkčním a efektivním prvkem ŘKS?*			

Jak to děláme v České spořitelně reporting

po zpracování dotazníků a informací z dalších zdrojů

- ✓ příprava finálního materiálu do 25.1.
- ✓ připomínkové řízení k doporučením IA a přijetí návrhů na opatření
- ✓ předložení návrhu materiálu k projednání představenstvem
- ✓ finální materiál k projednání v dozorčí radě, ve výboru pro audit

Děkuji Vám za pozornost